

KATHOLIEKE PRIESTER HEEFT BEGRIP VOOR EUTHANASIE VAN DE DUVE

‘Euthanasie kan ook een bevrijding zijn’

06/06/2013 | Béatrice Delvaux/Le Soir

Gabriel Ringlet, priester en goede vriend van Nobelprijswinnaar Christian de Duve, is mild voor wie euthanasie verkiest. ‘Soms is het een keuze voor het minste kwaad. Ik zou zo graag hebben dat mijn Kerk dat inziet.’

2 FOTO'S

Christian de Duve in 2011. ‘Zijn leven was volbracht en hij wilde anderen niet tot last zijn’, vertelt Gabriël Ringlet. Eric Herchaft/reporters

Gabriel Ringlet verbleef in Québec toen het nieuws van het overlijden door euthanasie van zijn goede vriend en Nobelprijswinnaar Christian de Duve (96) hem bereikte. Hij had er tevoren vaak met hem over gesproken.

‘Zo’n gesprek is nooit banaal, ook niet voor degene die het besluit heeft genomen, en die dat ook bekendmaakt’, zegt hij.

‘Christian de Duve was getroffen door het grote lijden van zijn vrouw aan het eind van haar leven. Dat is vijf jaar geleden. Hij zei toen al: “Ik wil niet op zo’n manier moeten gaan”. Die kwestie heeft hem niet meer losgelaten. Toen hij wist dat hij kanker had, zei hij: “Zolang ik een

zekere autonomie bewaar, zolang ik me kan uitdrukken, zal ik met mijn kanker leven. Maar ik zal daar niet hardnekkig in zijn.”

Sommigen noemen zijn dood een geassisteerde zelfdoding.

‘Die uitdrukking is hier fout. Hij was vastbesloten na zijn val op 1 april. Het is niet niks hoor, om urenlang op de grond te liggen en niet overeind te geraken. Zowel fysiek als psychisch heeft hij toen een bocht genomen. Hij vertelde me dat hij toen glashelder heeft ingezien dat zijn einde naderde.’

Wat hebt u hem geantwoord?

‘Ik heb hem gezegd: “Christian, zelfs in zijn grootste zwakte blijft een mens groots. Hij zei dat hij niet wilde wegen op de mensen die hem omringden en die voor hem zouden moeten zorgen. Moeten wij, mensen die niet lijden, dan zeggen: houd toch nog maar even vol? Men kan zeggen: ik ben er voor jou, en nee, je bent ons niet tot last. Dat maakt nog niet dat de lijdende mens zich in staat voelt om zijn lot te aanvaarden en te overstijgen. Het is niet aan ons om daarover te oordelen.’

‘De Duve vond dat hij genoeg had doorgemaakt. Zijn leven was volbracht en hij wilde anderen niet tot last zijn. Die twee elementen kwamen samen in zijn besluit. Ik ben het er absoluut niet mee eens dat hij zijn keuze voor euthanasie bekendmaakte om te provoceren. Zo was hij niet. Hij was er altijd al voor beducht om anderen te kwetsen. Dat verhindert niet dat hij gekozen heeft als vrije, onafhankelijke mens. Hij wist wat hij deed.’

Waarom denkt u dat hij het wilde bekendmaken?

‘Ik blijf ervan overtuigd dat het te maken heeft met zijn obsessie voor wat zijn vrouw is overkomen. Hij was ontzet dat men haar de gevraagde euthanasie kon weigeren, terwijl het voor hen beiden zo evident en noodzakelijk was. Het is fout om te zeggen dat Christian de Duve geen respect had voor mensen die lijden en die een andere beslissing nemen. Ik vind het groots wanneer mensen de moed hebben om hun aftakeling te aanvaarden, maar er schuilt ook grootsheid in het besluit dat hij zo lucide heeft genomen. Ik veroordeel geen van beide keuzes.’

De Kerk is nochtans tegen euthanasie.

‘Ik engageer me in palliatieve zorg. Ik begeleid regelmatig equipes van artsen en verpleegkundigen. Ik schrijf al jarenlang dat de palliatieve zorg bewonderenswaardig is en ik val dat ook nu niet af. Die zorg wil het lijden verminderen en de kwaliteit van de menselijke relaties hoog houden. Ze wil de mens zo levend mogelijk houden tot het einde. In de meeste gevallen lukt dat ook. De etische discussies spelen zich af rond de moeilijke gevallen, waar het niet lijkt te lukken. Ondanks de beste verzorging. Daar duikt de vraag naar euthanasie toch weer op.’

‘Zelfs op palliatieve diensten waar men geen euthanasie wil toepassen, geven professionals toe dat ze met sommige patiënten in een impasse belanden. Ik hoor – en het is ook wat de Kerk steunt – dat men dan palliatieve sedatie toepast. Dat is een kunstmatige coma waarbij men de stervende in slaap brengt. Maar men kan hem daar ook weer uit doen ontwaken. Dan komt het relationele leven van de patiënt toch ook in de verdrukking? Studies zouden ook uitwijzen – ik ben voorzichtig – dat de pijn daarmee niet verdwijnt.’

‘Ik wil er ook op wijzen dat het lijden van stervenden niet op te delen is in aparte onderdelen. Het is fysiek, psychisch én existentieel. Sommigen slagen erin om dat omvattende lijden te overstijgen, maar voor anderen is de stap naar euthanasie dan een keuze voor het minste kwaad. Ik zou zo graag hebben dat mijn Kerk dat inziet.’

Want ook dan blijft ze gekant tegen euthanasie?

‘Als men de kerkelijke autoriteiten ondervraagt en een beetje aandringt, moeten ze wel toegeven dat sedatie een passieve vorm van euthanasie is, waarbij het leven hoe ook verkort wordt. Dat werpt ethische vragen op: waar trekken we de grens? Maar we bevinden ons vooral op het strijdtoneel tussen twee vormen van kwaad. Het leven van iemand verkorten is op zich een kwaad. Iemand ondraaglijk laten lijden en dat lijden niet kunnen verlichten, is ook een kwaad. Welk is het minste van de twee? Alleen het geweten kan daarop een antwoord geven.’

Niet de godsdienst?

‘Zelfs de katholieke doctrine erkent dat er niets boven het geweten gaat. Dat wordt te weinig gezegd. Het heeft dan ook geen zin om palliatieve zorg tegenover euthanasie te plaatsen. Men zegt dan: voor euthanasie moet men maar naar een ander ziekenhuis. Ik zie gelukkig meer en meer equipes, ook in katholieke kringen, die weigeren om euthanasie af te scheiden van de rest. Als de vraag wordt gesteld, moet ze ingebed worden in de palliatieve aanpak.’

De vraag kan niet onbeantwoord blijven?

‘Nee, inderdaad. De pijn kan fysiek maar ook existentieel zijn. Als u zich ervan bewust bent dat u zult sterven door verstikking – dat gebeurt soms bij darmkanker – dan wordt u door vreselijke angsten overvallen. Moet men dan zeggen: u moet nog acht dagen, of vijftien, zo doorgaan? Dit onderwerp verdient het om er op een menselijke wijze over te spreken, maar ook met de grootste precisie.’

Welke impact heeft de bekendmaking van de euthanasie van de Duve volgens u?

‘Christian de Duve heeft een vraag opgeworpen die hemzelf overstijgt. Door deze daad wordt de hele samenleving bevraagd. Euthanasie zal altijd een pijnlijke handeling blijven, maar het kan ook een bevrijding zijn. Maar zelfs als er die bevrijding is, blijft het lijden present. Het is een moeilijke daad om uit te voeren. Een dokter uit een vrijzinnig ziekenhuis heeft me ooit toevertrouwd dat hij elke keer weer uren nodig heeft om ervan te bekomen.’

‘Je kunt wel zeggen dat je dood alleen jezelf toebehoort, maar wij, die in de palliatieve zorg werken, zeggen: mijn dood behoort mij toe, maar niet mij alleen. Er zijn de naasten met hun emoties, de artsen die niet alleen maar technici zijn, de priester of de lekenbegeleider die niet alleen hun godsdienst of filosofie vertegenwoordigen maar ook als mens naast die stervende staan. Reden te meer om euthanasie niet uit dat hele proces te isoleren.’

Wat bedoelt u?

‘Zodra de beslissing in overeenstemming met de wet en na grondige reflectie is genomen, moet men deze mensen goed omringen. Er moet iets positiefs worden opgebouwd zodat deze act, die verdriet veroorzaakt, uitstijgt boven zichzelf. Zodat de patiënt, de ouder, het kind, zelfs de verzorgende erdoor groeien. Dat is echt wat Christian de Duve is overkomen en waarover zijn familie kan getuigen. Ze heeft uitzonderlijk intense momenten beleefd.’

‘Het zijn trouwens vooral de artsen en verzorgenden die een bijkomende dimensie aan de technische handeling willen geven. Ze zouden moeten proberen om er een soort van ceremonie van te maken. Waarom geen beroep doen op alle zintuigen, met licht, parfum, het voorlezen van poëzie, een lied, een laatste goede conversatie? In de gevallen die ik zo heb mogen meemaken, heeft de familie achteraf altijd gezegd dat dit het rouwen verzachtte.’

De keuze en de communicatie van Christian de Duve sluiten daarbij aan?

‘Ja, ik denk dat hij ons ertoe verplicht om deze daad een extra dimensie te geven, die het technische aspect ervan overstijgt. Door dit publiek te maken, geloof en hoop ik dat hij een debat opent waardoor iedereen zich aangesproken voelt, ook wie ethisch aan de andere kant staat. Dat zij zich op zijn minst aangesproken voelen om sereen aan het debat deel te nemen.’

REEKS: HET VERHAAL

Lees meer:

De rode hype (http://www.standaard.be/cnt/DMF20130606_00613807)

Een spel van komen, zien en zwijgen (http://www.standaard.be/cnt/DMF20130604_00610998)

Gejaagd door de storm (http://www.standaard.be/cnt/DMF20130603_00609121)

Van mythe tot geldmachine (http://www.standaard.be/cnt/DMF20130528_00601670)

Alle artikels > (</plus/tag/het-verhaal>)